

μοὶ παρέσχες βαθυτέραν εὐεργεσίαν. Συνέδεσες τὴν παιδικὴν μου διάνοιαν πρὸς τὴν ιδέαν τῆς μελέτης, καὶ δίχως νὰ τὸ σκέπτεσαι, μ' ἐδίδαξες ὅτι πρέπει νὰ κατανικῶμεν καὶ αὐτὴν τὴν ἀηδίαν, ὅταν ἐπιβάλλεται ὑπὸ τοῦ καθήκοντος, διότι ὑπὸ τὸν ἄχαριν διδάσκαλον κρύπτεται ἡ χάρις τῆς γνώσεως.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

ΙΑ'.

Ἐν τῇ μεγάλῃ λευκῇ αἰθούσῃ, ἧς τὸ παράθυρον ἔκειτο πρὸς τὴν αὐλὴν, τὴν περικεκλεισμένην διὰ τοίχων αὐλὴν, τὴν παρομοίαν μὲ κῆπον μονῆς, ὁ Ροβέρτος δὲ Μομβρέν διηγείτο πρὸς τὸν πατέρα του τὴν συνέντευξιν, ἣν ἔσχε τὴν προτεραίαν μετὰ τῆς Ἑλλεν Μόργαν. Ὁ γηραιὸς εὐπατρίδης καθήμενος παρὰ τὴν ἐστίαν μὲ τὰς κνήμας ἐσταυρωμένας καὶ τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν γονάτων, παρεθέρει μηχανικῶς τὸν μάλλινον τάπητα μὲ τὰ κεντημένα ἐπ' αὐτοῦ ἄνθη, ἐργόχειρον τῆς ἀποθανούσης μαρκησίας, ὁ δὲ κόμης μετὰ νευρικῆς ταραχῆς περιεπάτει ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου τῆς αἰθούσης εἰς τὸ ἄλλο, ὡς νὰ συνετέλει ὁ περίπατος καὶ ἡ κίνησις εἰς τὴν κατεύνασιν τῆς ὀργῆς του.

Κοινὴ ἀνησυχία κατεῖχεν ἀμφοτέρους· κοινὴ θλίψις ἐβάρυνε τοὺς δύο ἐκείνους ἄνδρας, ἐξ ὧν ὁ εἷς, ὁ μαρκησίας μὲ τὴν μισοπόλιον γενειάδα ἠδύνατο νὰ εἶνε ὁ δικαστὴς τοῦ ἐτέρου καὶ ἦτο ἀπεναντίας ὁ ἐπιεικὴς σύμβουλος καὶ φίλος. Ὁ ἀτυχὴς Ροβέρτος του! Ὁ κ. δὲ Μομβρέν ἐστρέφετο ἐνίοτε ὅπως ρίψῃ ἐπὶ τοῦ υἱοῦ του, ὃν ἔβλεπεν ὠχρὸν καὶ τεθλιμμένον, βλέμμα πλήρες συγκινητικοῦ οἴκτου. Ὁ ταλαιπώρος νέος!

Ποία παραφροσίνη τὸν εἶχεν ἐξωθήσει! Καὶ πῶς ἤδη ἐξέτινε θλιβερῶς τὴν νεανικὴν του ἐκείνην παραφορὰν!

Τὰ βλέμματά του ὁ μαρκησίας ἔστρεφεν ἐπίσης, σεῖαν ἐνταυτῶ τὴν κεφαλὴν του, πρὸς τὴν εἰκόνα τῆς μαρκησίας ὠραιὰς καὶ ψυχρᾶς, ἧτις ἀπεικονίζετο ὀρθία, ὠχροτάτη, φέρουσα ἀμαυρὰν περιβολὴν καὶ κρατοῦσα προσευχητᾶριον μικρὸν ἀνὰ χεῖρας. Καὶ αὐτὴ ὑπεῖχεν οὐκ ὀλίγην εὐθύνην διὰ τὸ σφάλμα τοῦ υἱοῦ τῆς, καὶ αὐτὴ ἡ ἀγία γυνή, τὴν ὁποίαν πρὸ πάντων μὴ θέλων νὰ λυπήσῃ ὁ Ροβέρτος, ἐνυμφεύθη εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τὴν τυχοδιώκτιδα, ἧτις τῶρα ἀπῆτει τὸ ἀνήκον αὐτῇ μέρος τῆς τιμῆς καὶ

ἴσως τὴν ἀνήκουσαν αὐτῇ θέσιν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ· — ὦ! ὦς πρὸς αὐτό, ὄχι! εἶπεν εὐσταθῶς ὁ Ροβέρτος· οὐδέποτε θὰ ὑπερβῆ τὸν οὐδὸν τῆς θύρας τῆς οἰκίας ταύτης, ὅπου ἀπέθανεν ἡ μήτηρ μου.

— Δύναται ὅμως νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον ἔφερε καὶ ἡ μήτηρ σου. Ἐὰ εἶνε ἐπίσης μαρκησία, ὅτε, μετὰ τὸν θάνατόν μου, σὺ θὰ γείνης μαρκησίας.

Ὁ Ροβέρτος ἐσταμάτησεν ὀρθίος πρὸ τοῦ πατρὸς του καὶ ρίπτων ἐπ' αὐτοῦ μετ' ἐκφράσεως σεβασμοῦ καὶ ἀφοσιώσεως ἐνθέρμου μακρὸν βλέμμα πλήρες λύπης:

— Οὐδέποτε ἤσθάνθην βαρύτερον, εἶπε, τὸ σφάλμα τὸ ὁποῖον διέπραξα ἡ σήμερον! οὐδέποτε ἀπέτισα σκληρότερον αὐτό. Τὸ ὄνομα τὸ ἰδικόν σας, τὸ ὄνομα τῆς ἀτυχοῦς καὶ λατρευτῆς γυναικός, ἧτις ὑπῆρξε μήτηρ μου, νὰ τὸ δώσω εἰς τὴν αἰσχρὰν ἐκείνην!... Ἄ τί βλάξ!... πόσον βλάξ καὶ πόσον ἔνοχος ὑπῆρξα!...

— Οὐδὲ βλάξ, οὐδ' ἔνοχος, ἀλλ' ἐρωτόληπτος! εἶπεν ὁ μαρκησίας πράως. Πρὸ πολλοῦ, φίλτατόν μου τέκνον, σ' ἐσυγχώρησα δι' ὅλα, ἀφότου δὲ ἤρχισες νὰ πάσχῃς τόσο ὀδυνηρῶς ἕνεκα τοῦ παρελθόντος, ὄχι μόνον σὲ συγχωρῶ, ἀλλὰ καὶ σὲ συμπονῶ ἐξ ὅλης ψυχῆς. Ἡ μαρκησία, ἧτις ἐκ τοῦ βίου δὲν ἐγίνωσκεν ἄλλο τι εἰμὴ τὰ καθήκοντα, ἅτινα αὐτὸς ἐπιβάλλει, πιθανῶς δὲν ἤθελε σὲ ἀμνηστεύσει· ἀλλ' ἐγὼ δὲν εἶμαι ἅγιος, εἶμαι ἄνθρωπος, καὶ θὰ διέπραττον ἐπίσης πολλὰς ἀνοησίας ὅπως σὺ, ἂν δὲν ἤθελον συναντήσῃ εὐθύς ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς νεότητός μου τὸ ἀξίεραστον πλάσμα, ὅπερ ἐγένετο κατόπιν μήτηρ σου!... Πρέπει νὰ εἶνε τις ἐπιεικὴς διὰ τὰς ἀφρονάς πράξεις τῶν ἄλλων. Ὅταν τὰς διαπράττη ξένος, τὸν συγχωρῶ· ὅταν τὰς διαπράττη ὁ υἱός μου, φίλτατέ μου Ροβέρτε, τὸν οἰκτεῖρω καὶ θρηνῶ μαζί του.

Καὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν υἱόν του, ὁ δὲ κόμης λαμβάνων σκίμποδα ἐκάθησε μετὰ προθυμίας πλησίον τοῦ μαρκησίου, ἐγγύτατα αὐτοῦ, φιλοστόργως, ὡς νὰ ἦτο ἀκόμη μικρὸν παιδίον.

— Ἐν τούτοις, προσέθηκεν ὁ κ. δὲ Μομβρέν, πῶς νὰ ἐξέλθωμεν ἀπὸ αὐτὴν τὴν δυσάρεστον θέσιν;... Ναί, καί· ἄκουσέ με, ὑπάρχει κίνδυνος. Ἀφοῦ ἡ γυνὴ αὐτῆ ἐπιχειρεῖ τοιαύτην ἄμεσον ἐπίθεσιν, σημαίνει ὅτι εἶνε ἀποφασισμένη νὰ προκαλέσῃ σκάνδαλον. Ὅπως δὴποτε εἶνε σύζυγός σου!

— Σύζυγός μου! εἶπεν ὁ Ροβέρτος μὲ σφοδρὰν φωνήν.

Καὶ πᾶσα ἡ λύπη, πᾶσα ἡ πικρὰ μεταμέλεια τῆς ἀπογοητεύσεως, πᾶσα ἡ ὀργὴ διότι

ἠπατήθη ἔμπερειχοντο καὶ ἔδονοῦντο ἐν τῇ λίξει ἐκεῖνη, ἥτις ἐνεποίει εἰς αὐτὸν τὴν ἐντύπωσιν ὕβρεως.

— Σὺζυγός μου ! . . . Ναί, ἤμην εἰλικρινής, συγχεινημένος μέχρι τῶν μυχῶν τῆς καρδίας ὅτε ἔδιδα εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα τοῦτο, τὸ ὁποῖον μοὶ φαίνεται σήμερον ὕβρις, ὕβρις πρὸς σᾶς . . . καὶ πρὸς ἐμέ. Ἀλλὰ μήπως τὴν ἐγνώριζα, τὴν ἀθλίαν ; . . . Ἠγάπησα ἐν ὄν φανταστικόν, ὄχι αὐτὴν ! . . . Ἡ γυνή, ἣν ἐλάτρευσα ἐν ἡλικίᾳ εἰκοσι ἐτῶν, ἀπέθνηκεν, ἐτάφη ἢ μᾶλλον, δὲν ὑπῆρξεν εἰμὴ φάσμα, τὸ ὁποῖον κατεδίωκεν ἡ νεότης μου, ἄλλο τι δὲ δὲν ἀπομένει ἐξ αὐτοῦ σήμερον εἰμὴ ἐν πλάσμα ἀπίστον, ἐπιτήδειον καὶ δόλιον, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ νὰ πληρώσω διὰ τὴν πλάνην μου.

— Τὸ δυστύχημα εἶπε, εἶπεν ὁ μαρκήσιος, ὅτι ὁ νόμος δὲν παραδέχεται τὸ διπλοῦν ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου. Εἴτε φάσμα ἦτο εἴτε ὄχι, σὺ τὴν ἐνυμφεύθης. Διὰ τὸν Κώδικα εἶνε ἀδιάφορον ἂν ὑπῆρξε δόλος ἐν τῷ ἀγορασθέντι ἐμπορεύματι· ὀφείλεις νὰ πληρώσης. Καὶ ἐπλήρωσες ἀκριβᾶ, τὸ ὁμολογῶ, ἐπλήρωσες διὰ τοῦ ὀνόματός σου.

Ὁ Ροβέρτος ἔλαβε τὰς χεῖρας τοῦ κ.δὲ Μομβρὲν καὶ κρατῶν αὐτὰς σφιγτά, ἀνκζητῶν εἰς τὸ βάθος τῶν ἡρέμων καὶ διαυγῶν ὀφθαλμῶν τοῦ μαρκησίου καὶ νέαν ἄφεισιν τοῦ σφάλματός του, ἐστήριξε τὸν ὤμόν του ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ πατρὸς του.

— Ἀγαπητέ μου πάτερ, εἶπε, σεῖς ὅστις εἴσθε ἡ προσωποποίησις τῆς τιμῆς, ἀκούσατε καλῶς ὅ,τι θὰ σᾶς εἴπω καὶ ἀπαντήσατε ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ. Ἐχετε δικαίον· πιστεύω καὶ ἐγὼ ὅτι ἡ Ἑλλεν Μόργαν πάντα λίθον θὰ κινήσῃ ὅπως μᾶς ἐξαναγκάσῃ σᾶς καὶ ἐμὲ νὰ συνθηκολογήσωμεν μετ' αὐτῆς. Ὁ ἀγὼν ἐκηρύχθη μεταξὺ τῶν δὲ Μομβρὲν καὶ τῆς Ἀγγλίδος ἐταίρας. Λοιπὸν δὲν νομίζετε ὅτι ὅλα τὰ μέσα εἶνε χρῆσιμα εἰς παρόμοιον ἀγῶνα ;

— Ὅλα τὰ μέσα ; ἠρώτησεν ὁ μαρκήσιος.

— Ἀπατηθεῖς, ἐμπαιχθεῖς, χλευασθεῖς, δὲν νομίζετε ὅτι ἔχω τὸ δικαίωμα ν' ἀποκτήσω τὴν ἐλευθερίαν μου χάρις εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν νόμον, περὶ οὗ ὁμιλεῖτε ;

— Τὸ δικαίωμα ; Βεβαίως· ἀδιαφιλονείκητον εἶνε ὅτι ἐντιμὸς ἀνὴρ δεσμευθεὶς ὑπὸ γυναικὸς φαύλης ἔχει τὸ δικαίωμα τὰ πάντα νὰ ἐπιχειρήσῃ ὅπως ἐλευθερωθῇ, ἂν δυνηθῇ, ἀπὸ τοὺς κρατοῦντας αὐτὸν ὄνυχας.

— Λοιπὸν, εἶπεν ὁ Ροβέρτος ἐγειρόμενος, δύναμαι ἐὰν θέλω ν' ἀπαντήσω εἰς τὴν Ἑλλεν Μόργαν ὅτι δὲν εἶνε σὺζυγός μου.

— Πῶς εἶπες ; . . .

— Συνεβουλεύθη ἐκεῖ πέραν . . .

— Κανένα δικηγόρον ;

— Ναί, τὸν Τραπελάρ. Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 170 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, συνοικέσιον συναφθὲν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν μεταξὺ Γάλλου καὶ ξένης ἰσχύει, ἂν ἡ τελετὴ ἐγένετο κατὰ τοὺς εἰθιμένους ἐν τῇ χώρᾳ τύπου, ἀρκεῖ—καὶ ἐπὶ τούτου ὁ Τραπελάρ ἐπέστησε τὴν προσοχὴν μου, διότι εἰς αὐτὸ ἔγκειται ἡ σωτηρία μας—ἀρκεῖ νὰ προηγήθῃσαν αἱ δημοσιεύσεις αἱ ὀριζόμεναι παρὰ τοῦ ἄρθρου 63, τουτέστι αἱ δημοσιεύσεις ἐν τῷ δημογραφίῳ τοῦ τόπου τῆς καταγωγῆς τοῦ Γάλλου.

Ἐντεῦθεν κατὰ συνέπειαν συνοικέσιον συναφθὲν μεταξὺ ἐνός Γάλλου—ἐμοῦ, ὑποθετήσθω—καὶ μιᾶς Ἀγγλίδος ἐνώπιον τοῦ ἀρμολογίου ἐν Ἀγγλίᾳ δημοσίου λειτουργοῦ, δύναται νὰ θεωρηθῇ ἄκυρον, ἂν ὁ Γάλλος δὲν ἐφρόντισε νὰ ἐνεργηθῶσιν αἱ δέουσαι δημοσιεύσεις ἐν Γαλλίᾳ πρὶν ἢ προβῇ εἰς τὸ συνοικέσιον. Αὕτη εἶνε ἡ ἰδική μου περίστασις. Τὸ συνοικέσιον αὐτὸ τὸ ὁποῖον τόσον μὲ πιέζει, τὸ ὁποῖον μοὺ δεσμεύει τὸν τράχηλον ὡς κλοιός, εἶνε συνοικέσιον λαθραῖον, ἐκ τοῦ ὅτι ἀκριβῶς δὲν εἶχε τὴν ὑμετέραν συγκατάθεσιν, δὲν προηγήθη αὐτοῦ καμμία πράξις, αὐταὶ αἱ προθεσμῖαι αἱ ὀριζόμεναι παρὰ τοῦ ἀγγλικοῦ νόμου δὲν ἐτηρήθησαν—ὁμιλῶ ἄς νομικός, ἀλλ' ὁ Τραπελάρ μὲ κατέστησεν ἐνήμερον εἰς πάσας τὰς λεπτομερείας.—Τὸ λαθραῖον τοῦ συνοικεσίου χαρακτηρίζεται καὶ ἐκ τοῦ περιστατικοῦ ὅτι ἐτηρήθη ἀπόκρυφον καὶ μετὰ τὴν εἰς Γαλλίαν ἐπιστροφὴν μας. Εἰς τρόπον ὥστε ὁ φόβος ὄν εἶχα μὴ δυσαρεστήσω τὴν μητέρα μου, ὁ φόβος ὁ ἰσχυρότερος τοῦ ἔρωτός μου, ὄν ἠσθανόμην ὅτε ἀνελογιζόμενη τὴν ἐνδεχομένην ἀπελπισίαν τῆς μαρκησίας, μὲ σώζει σήμερον ἢ δύναται νὰ μὲ σώσῃ !

— Νὰ σὲ σώσῃ ; Πῶς ;

— Σεῖς εἴσθε ὁ πατὴρ καὶ ὁ δικαστής, εἶπε σοβαρῶς ὁ Ροβέρτος ὠχρότατος. Τὸ ἄκυρον τοῦ μισητοῦ γάμου δύναται νὰ ἐπιζητηθῇ καὶ νὰ ἐπιτευχθῇ παρ' ὑμῶν.

— Νὰ κινήσω δίκην ; εἶπεν ὁ μαρκήσιος ἐγειρόμενος καὶ αὐτός.

Πρὸ ὀλίγου ἤδη ἠσθάνετο ἀλλόκοτον ἰδύνην, εἰδὸς τι ὀργίλης ἀπογοητεύσεως, ἐνῶ ὁ Ροβέρτος ἀνεκοῖνου αὐτῷ τὰς νομικὰς λεπτομερείας παρέχων αὐτῷ διεξόδον εἰς ἀμφισβητήσεις δικαστικὰς· ἡ ἰδέα δὲ ἥτις ἐπῆλθεν εἰς τὸ πνεῦμά του εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἐμελλε ν' ἀφθῆ ἰς διαδικασίαν, ἐν ἣ ἡ καλή του πίστις καὶ ἡ τιμὴ τοῦ ἀρχαίου του οἴκου ἐπρόκειτο νὰ παλαίσῃ κατὰ τῶν στρεφодиκῶν ἐπιχειρημάτων τῶν δικηγόρων, ἐνέπνεεν εἰς αὐτὸν αἰσθημά τι ἀποστροφῆς, ὡς νὰ ἐπέζη ἐν τῇ ψυχῇ του ἡ ἀρχαία περιφρόνησις τῶν φερόντων τὸ ζῆφος κατὰ τῶν φερόντων τὴν δικαστικὴν τήβεννον.

— Φίλτατόν μαι τέκνον, εἶπε βραδέως, μὲ

φωνήν τιθλιμμένην, ἐσκέφθην πολὺ ἐπ' αὐτοῦ· εἶνε τὸ τοιοῦτο ἔσχατον μέσον, τὸ ὁποῖον μοῦ φαίνεται πολὺ ἐπώδυνον· ἀναλογίζομαι τὸν θόρυβον, ὅστις θὰ ἐγερθῆ περίξ ἡμῶν ἐξαιτίας παρομοίου σκανδάλου, ὅπερ θὰ ἐκτεθῆ ἐπιδεικτικῶς ἐν τῇ *Ἐφημερίδι τῶν Δικαστηρίων* καὶ εἰς τὰ χρονικά τῶν ἐφημερίδων, ὅπερ θὰ κατασπιλώσῃ ἡμᾶς ὡς βόρβορος συνταρασσόμενος. Ἔσχεις τὴν ἀπλότητα νὰ πιστεύσῃς εἰς τὴν ἀρετὴν τῆς γυναίκος ἐκείνης, καὶ δὲν σὲ κατηγορῶ· ἔσχεις τὴν ἀδυναμίαν κατόπιν νὰ προτείνῃς εἰς αὐτὴν νὰ συμμερισθῆ τὴν ζωὴν σου· ὑπῆρξες εἰλικρινῆς ἐπὶ μίαν ὥραν, ἐπὶ μίαν ἡμέραν καὶ δὲν ἀπαιτεῖται περισσότερο ὅπως διακυβέσῃ τις ὀλόκληρον τὴν ὑπαρξίν του. Ἔχε τὴν καρτερίαν ν' ἀκούσῃς παρ' ἐμοῦ ὅτι θὰ σύρῃς ἐπὶ πολὺ ἀκόμη τὸ βάρος τῆς ὀπισκεψίας σου. Ἐγὼ δέ, ἐγὼ ναί, ὅστις θὰ προσεπάθουν πάσῃ δυνάμει νὰ σὲ ἀποτρέψω ἀπὸ τοῦ νὰ διαπράξῃς τὴν ἀνοησίαν νὰ νυμφευθῆς ἐν Λονδίῳ τὴν ἀχρείαν ἐκείνην γυναῖκα, ἐγὼ σήμερον θὰ σὲ συμβουλεύσω νὰ τηρήσῃς σιγὴν ἐπὶ τοῦ παρελθόντος καὶ ν' ἀναμείνῃς.

— Τί νὰ ἀναμείνω; ἠρώτησεν ὁ Ροβέρτος ἀποτόμως.

— Ἄγνοῶ... καμμίαν ἐπίθεσιν αὐθάδη αὐτῆς τῆς μίς Μόργαν, γεγονός τι ὅπερ ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ αὐτὴν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ σὲ ἀπειλῇ, τοῦ νὰ μᾶς προκαλῇ.

Ὁ νεαρὸς κόμης λίαν ἐκπληκτὸς παρετήρει τὸν μαρκήσιον.

— Ἀλλὰ δὲν σὰς ἔνοῶ, πάτερ μου, εἶπεν. Πῶς! ἡ γυνὴ αὕτη, τὴν ὁποῖαν καὶ σεῖς ὁ ἴδιος ἀποκαλεῖτε μίς Μόργαν ἔρχεται ἐδῶ ἀπαιτούσα τὴν θέσιν τῆς εἰς τὴν οἰκογενειακὴν ἐστίαν, ὅπου ζῶμεν, ἀποφασισμένη νὰ προβῆ εἰς τὰ ἔσχατα... Ὅθι τὴν ἴδω ἐκεῖ, ὅπου ἐκάθητο ἡ μήτηρ μου!... Ἀπαιτεῖ παρ' ὑμῶν νὰ τὴν δεχθῆτε καὶ σεῖς ὡς θυγατέρα σας!.. Ἀὔριον θὰ θελήσῃ ν' ἀποκαλῆται κόμησσα Μομβρέν, διότι ἐγὼ ὁ ἡλίθιος τῆς ἔδωσα αὐτὸ τὸ δικαίωμα!... Ἀπέναντι δὲ αὐτῶν τῶν ἀπειλῶν, μὲ συμβουλεύετε νὰ σιωπήσω; Φοβεῖσθε τὸ σκάνδαλον; Ἀλλ' αὐτὸ ἀκριβῶς εἶνε τὸ σκάνδαλον. Ἰδοὺ αὐτὸ! Εὐρίσκειται εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ οἴκου μας! Ἀπειλεῖ!.. Ὅθι εἰσέλθῃ!

— Πολὺ καλὰ! ἀπήντησεν ὁ μαρκήσιος μειδιῶν περιφρονητικῶς ὑπὸ τὸν φαῖον μύστακά του, ἐὰν ἀποφασίσῃ νὰ κρούσῃ τὴν θύραν μας, θὰ τὴν ἀποπέμφωμεν ὅπως χρειάζεται, ἐπιφορτίζοντες τοὺς ὑπηρέτας μας νὰ τὴν πετάξουν εἰς τὸν δρόμον. Ἀλλ' ἂν ὀφείλωμεν νὰ ὑποστῶμεν τὰ τολμήματά της, δὲν ὀφείλωμεν νὰ τὰ προκαλώμεν. Τότε μόνον θὰ ἐπικαλεσθῶ τὸ ἄκυρον τοῦ γάμου σου, ὅταν ἡ γυνὴ αὕτη, ἥτις κτεχράσθη τὴν ἀφροσύνην σου, ἀξιώσῃ ἐπισήμως

ν' ἀποκαλῆται κόμησσα δὲ Μομβρέν. Ἀλλὰ τότε θὰ δεχθῶ τὸν πόλεμον, δὲν θὰ τὸν κηρύξω ἐγὼ. Πολλὰ ἔλη ρυπαροῦ ὕδατος πρέπει νὰ διέλθῃ ὁ ἐπιχειρῶν τοιαύτην ἐστρατείαν!

— Τὸν πόλεμον; εἶπεν ὁ Ροβέρτος.

Καὶ ἔσειε τὴν κεφαλὴν, ἐνῶ τὸ χεῖλός του συνεσπάτο ὑπὸ πικροῦ μειδιάματος.

— Τὸν πόλεμον. Αὐτὴ ἀκριβῶς εἶνε ἡ λέξις τῆς μίς Μόργαν. Αὐτὴ ἐκήρυξε τὸν πόλεμον. Ἐτηλεγράφησα πρὸς τὸν Ρυῶ νὰ μοῦ φέρουν ἐδῶ τὴν Κυπριανήν.

— Τὴν κόρην σου;... Πιστεύεις λοιπὸν ὅτι;..

— Πιστεύω ὅτι θὰ εὐρίσκειται ἐν περισσοτέρῳ ἀσφαλείᾳ εἰς Φονταίνεβλῶ παρὰ εἰς Βιλλερβίλ-λην, καὶ ὅτι ἡ Ἑλλεν μὲ πάντα τρόπον θὰ προσπαθῆσῃ νὰ μοῦ τὴν ἀφαιρέσῃ. Ἐγὼ δὲ ὄχι μόνον δὲν θέλω νὰ μοῦ τὴν κλέψῃ, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ τὴν ἰδῆ δὲν θέλω. Ὅθι τὴν φέρω ἐδῶ μαζί μας, εἰς Μελέν, ἂν συγκατατίθεσθε.

— Ἄν συγκατατίθεμαι;.. Καυμένο μου παιδί!.. αὐτὴ θὰ ἦτο ἡ χαρὰ μου μάλιστα!.

— Εἰσθε ἀγαθὸς καὶ δι' αὐτὸ σὰς λατρεύω. Ἀλλ' ἔχει ἀνάγκην ἡ Κυπριανὴ τοῦ καθαροῦ ἀέρος τῶν δασῶν ἐν ἑλλείψει τῆς θαλάσσης, ἡ δὲ οἰκία μας εἶνε ψυχρὰ καὶ πολὺ μελαγχολικὴ. Ἄλλως τε θὰ εἶνε κεκρυμμένη ἔτι μᾶλλον καὶ θὰ ἐπιτηρηθῆι κάλλιον ἐκεῖ πέραν. Ἄ! δὲν θὰ τὴν ἀφήσω νὰ τὴν πάρῃ! Ἀγαπῶ διπλάσιως αὐτὸ τὸ παιδίον καὶ δι' ἐμὲ καὶ διὰ τὴν μητέρα, τὴν ὁποῖαν δὲν ἔχει, ἥτις δὲν εἶνε μήτηρ, ἥτις οὐδέποτε ἐμερίμνησε περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' ἥτις τὰ πάντα θὰ μωχανθῆ, ὡς προβλέπω, διὰ τὰ ὑποκριτῆ τὴν κομωδιαν ἢ τὸ δράμα τῆς μητρικῆς στοργῆς. Ἄ! εἶπε σφοδρῶς ὁ νεὸς καταπίπτων αἴφνης πάρα τινα τράπεζαν εἰς τὸ μέσον τῆς αἰθούσης, πόσον εἶμαι ἀτυχῆς, Θεέ μου! καὶ πόσον μὲ βαρύνει αὐτὴ ἡ ἀνόητος καὶ ἀηδὴς ζωὴ!

Καθήμενος ἐπὶ ἔδρας καὶ στηρίζων τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῆς τραπέζης παρετήρει ἔμπροσθέν του τὸν κῆπον φωτιζόμενον ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ἐνθα τὰ κόκκινα ἄνθη τῶν φραγμῶν καὶ αἱ ἠνθισμένα ροδαῖ ἐπεδείκνυον ἐπὶ τοῦ πρασίου χρώματος τῶν πρασιῶν τὰ εἰρηνικῶς φαιδρὰ ἀνοικτὰ χρώματά των.

Ἐνόμισεν ὅτι εἰς τὰς δενδροστοιχίας ἐκείνας ὑπὸ τὰς φιλύρας, ὧν αἱ συνηνωμένοι κορυφαὶ ἐσκιάζον τὸ λευκὸν ἀμμῶδες ἔδαφος, διήρχοντο φάσματα, τὰ φάσματα τῶν φαιδρῶν ὀνείρων τῆς νεκρᾶς νεότητός του.

Ἡ αἰφνίδιος ἐκείνη κραυγὴ «πόσον εἶμαι ἀτυχῆς!» προήρχετο ἐκ τῆς καρδίας του, ὡς νὰ εἶχε διαρραγῆ ἐν αὐτῇ ἀγγεῖόν τι, ὃ δὲ πατήρ, ὃ γηραιὸς εὐπατρίδης προσηνώς πλησιάσας πρὸς τὸν υἱὸν του ἐπέθηκε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὤμου

του καὶ ἔκυπτε φιλοστόργως πρὸς αὐτὸν ὅπως ἄλλοτε, ὅτε μετὰ πατρικᾶς ἐπιπλήξεις κατεπράυνε δι' ἑνὸς ἀσπασμοῦ, ἢ διὰ μιᾶς θωπείας τὴν λύπην του καὶ καθυσύχαζε τὴν παιδικὴν του καρδίαν. Καὶ τότε ὁ μαρκήσιος μαντεύων τί ἐκρύπτετο ἐν τῇ νεαρᾷ του καρδίᾳ, ἐπέθετεν ἀκριβῶς τὸν δάκτυλον ἐπὶ τῆς πληγῆς.

— Ναί, καταλκμβάνω, φίλτατέ μου Ροβέρτε, τώρα ἐννοεῖς πόσον ὁ ἀληθὴς ἔρωσ διαφέρει ἐκείνου, τὸ ὅποιον σὺ ἐξέλαβες ὡς ἔρωτα!

Ὁ νέος ἀνεσκήρτησε, στρέψας τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν πατέρα του, ἐκ τοῦ μακροῦ δὲ βλέμματός, ὅπερ προσήλωσεν ἐπὶ τοῦ μαρκησίου συνησθάνθη ὅτι ἦσαν γνωστὰ τὰ μύχια αἰσθημάτων του, ἀνέγνωσεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του σαφῶς ὅτι ὁ κ. Μομβρέν ἐγίνωσκε τὰ πάντα. Ὁ μαρκήσιος ἐγίνωσκε τὰς ἐκμυστηρεύσεις τοῦ Ροβέρτου, τὰς ἐκ τῆς ἐν Τρουβίλλῃ διαμονῆς ἀναμνήσεις του, τὰς ὁμιλίας του, ἐν αἷς ἀκαταπαύστως ἀνεφέρετο τὸ ὄνομα καὶ ἡ εἰκὼν τῆς Γιλβέρτης· συγνάκις ἐσκέπτετο περὶ αὐτῶν καὶ ὁ Ροβέρτος ὅστις οὐδὲν εἶχε ρητῶ, ὁμολογήσει, εἶχε πρὸ πάλλου ἀνακοινώσει ἐν ἀγνοίᾳ του τὸ μυστικὸν του εἰς τὴν τρυφερὰν στοργὴν τοῦ πατρός.

Ἡ Γιλβέρτη, ναί, ἡ Γιλβέρτη! Αὐτὴ ἦτο ὁ ἀληθὴς ἔρωσ, ὁ αἰώνιος ἔρωσ, ὁ ἀγνὸς ἔρωσ!

Ἀλλὰ διατί ὁ κ. Μομβρέν ν' ἀποτεῖνῃ ἔστω καὶ τὸν ἐλάχιστον ὑπαινιγμὸν περὶ τοῦ ἀδυνάτου ἐκείνου ἔρωτος; Διότι πάντως ἦτο τι ἀδύνατον ὁ ἔρωσ ἐκείνου. Ἡ δεσποινὴ Βερδιὲ δὲν ἦτο τῆς τάξεως ἐνὸς κόμητος δὲ Μομβρέν καὶ ὁ κόμησ ἀφ' ἑτέρου εἶχεν ἀπαλλοτριώσει τὴν ἐλευθερίαν του. Ὁ μαρκήσιος λοιπὸν ἄφινε τὸν υἱὸν του νὰ λατρεύῃ τὴν ὀπτασίαν ἐκείνην, ὅπως ὁ Ροβέρτος πρὸ τινων ἐτῶν εἶχεν ἀγαπήσει τὴν Ἀγγλίδαν. Οὐδέποτε δὲ ὁ πατὴρ ἐφάνη γινώσκων τὸ νέον μυστικὸν τοῦ υἱοῦ του. Ὁ Ροβέρτος ἐνόησε μόνον ὅτι τὸ εἶχε μαντεύσει εὐκρινῶς ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ φιλοστόργου αἵκτου, μεθ' οὗ ἠτένιζεν αὐτὸν ὁ μαρκήσιος καὶ ἐγερθεὶς ἐρρίφθη εἰς τὸν τραχηλὸν τοῦ κ. δὲ Μομβρέν, τὸν ἠσπᾶσθη παραφόρως, εἶτα δὲ κρύπτων τὸ μέτωπόν του μεταξὺ τοῦ ὤμου καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ πατρός, ἔμεινε ἐκεῖ ὀρνῶν ὅπως ἄλλοτε εἰς τὴν ἰδίαν ἐκείνην θέσιν, ὅτε ἦτο παιδίον.

Καὶ ὁ πατὴρ ὡσαύτως ὅπως ἄλλοτε προσεπάθει νὰ τὸν παρηγορήσῃ διὰ μιᾶς θωπείας.

— Τί τὰ θέλεις φίλτατόν μου τέκνον; ἔλεγεν αὐτῷ. Τοιοῦτος εἶνε ὁ βίος! πρέπει νὰ τὸν παραδεχθῆς ὡς ἔχει... Τὸ ἔλεγες καὶ σὺ ὁ ἴδιος... Σοῦ ἀπομένει ἡ Κυπριανή· ἀγάπα τὴν κόρην σου!... ἀνάθρεπέ την, προστάτευσέ την!.. Ἐχῆρευσεσ!.. Ναί!.. ὑπόθεσε ὅτι διατελεῖς ἐν χρεῖα!

— Αἶ, εἶπεν ὁ Ροβέρτος μετὰ θυμοῦ ἀποσπώ-

μενος τῆς πατρικῆς ἀγκάλης, ἂν ἤθελον χηρεύσει, θὰ ἤμην ἐλεύθερος!

Ὁ μαρκήσιος προσεπάθησε νὰ μειδιάσῃ.

— Τὸ διαζύγιον, εἶπεν, εἶνε χρεῖα ἄνευ νεκρωσίμων ἀγγελιῶν. Τὸ δυστύχημα εἶνε ὅτι θὰ ἐπακολουθήσῃ πάντοτε, ἐκείνο τὸ ὅποιον ἐπιθυμῶ ν' ἀποφύγω, ὁ θόρυβος καὶ τὸ σκάνδαλον. Ω! ὁ θόρυβος! τὰ σχόλια τῶν ἀνοήτων! Διὰ ν' ἀποφύγω αὐτά, ἀπεποιήθην πᾶσαν ὑποψηφιότητα. Ἀ! ἀλήθεια! εἰζεύρεις ὅτι, ὡς φαίνεται, χθὲς διέπραξα μιᾶν χονδρὰν ἀνοησίαν;..

— Ποῖον;

— Διέπραξα ἔγκλημα, διὰ τὸ ὅποιον οἱ μάλλον ἀδιάλλακται τῷ κόμματός μου, οὐδέποτε θὰ με συγχωρήσουν.

— Τί τέλος πάντων;

— Ω, φίλτατέ μου, κάτι τι ἀποτρόπαιον! εἶπεινα τὴν χεῖρα πρὸς τὸν ἀρχαῖόν σου λοχαγόν!

— Τὸν κ. Βερδιέ;

— Ναί. Δύο πολιτικοὶ ἀντίπαλοι ὀφείλου νὰ περιφρονῶναι ἀλλήλους καὶ νὰ ἀλληλοσφάζονται, ἔστω καὶ ὅταν ἐκτιμῶναι ὁ εἰς τὸν ἄλλον... Μοῦ τὸ παρετήρησαν... Θὰ ὁμολογήσῃς δὲ καὶ σὺ, προσέθηκεν ὁ μαρκήσιος μειδιῶν, ὅτι ἐὰν ἀμφέβαλλον ὁ κόσμος περὶ τῶν αἰσθημάτων, ἅτινα τρέφει ὁ υἱὸς τοῦ δῆθεν ὑποψηφίου τῶν βασιλοφρόνων πρὸς τὴν ἀνεψιᾶν τοῦ δημοκρατικοῦ ὑποψηφίου...

Καὶ ἐσταμάτησε βλέπων τὴν μορφήν τοῦ Ροβέρτου διὰ μιᾶς ζοφωθεῖσαν...

— Σοῦ ζητῶ συγγνώμην, φίλτατόν μου τέκνον. Ἐλητημόνησα ὅτι αὐτὸ εἶνε σοβαρώτερον τῆς ἐκλογῆς, τοσούτῳ μάλλον ὅσῳ ἐγὼ χάριτι θεῖα δὲν θὰ εἶμαι ὑποψήφιος!.. Λοιπόν, σοῦ ἐπανκλκμβάνω, ἡ ζωὴ εἶνε πρᾶγμα ἀνόητον!.. Πολλάκις τὸ ἐσυλλογίσθη, σήμερον δὲ τὸ βλέπω ἐπικυρούμενον. Ἐπομένως, Ροβέρτε, τὸ μόνον μέσον ὅπως τὴν ὑποφέρῃς κάλλιον εἶνε νὰ δημιουργήσῃς ἐν καθήκον, τὸ ὅποιον νὰ ἐκτελῆς γενναίως. Ἐχει τὰς ἡττας του ὁ βίος, ἀλλ' ἔχει καὶ τὰς ἀνταποδόσεις του καὶ σοῦ ἐπιφυλάσσειται ἴσως μίαν!..

Ἡ θύρα τῆς αἰθούσης ἐκρῦσθη.

— Ἐμπρός! εἶπεν ὁ μαρκήσιος.

Ἦτο ὁ θεράπων, κομίζων πρὸς τὸν «κύριον κόμητα» ἐν τηλεγράφημα.

Ὁ Ροβέρτος ἔσχισε τὸν κυανοῦν φάκελλον, εἶτα ἔτεινε αὐτὸ πρὸς τὸν πατέρα του.

Ὁ ἀγαθὸς Ρυὸ ἀπῆντα πρὸς τὸν κ. δὲ Μομβρέν ὅτι ἀνεχώρει ἀμέσως ἐκ Βιλλεβρίλλης φέρων ὁ ἴδιος τὴν μικρὰν εἰς Φονταίνεβλό.

— Αὐτὴ ἴσως εἶνε ἡ ἀνταπόδοσις! εἶπεν ὁ μαρκήσιος γελῶν.

Καὶ ἐνῶ ὁ Ροβέρτος ὑπέγραφεν ἐν τάχει τὴν παρκαλθὴν τοῦ τηλεγραφήματος, ὁ πατὴρ ἔκυψεν ἐκ νέου πρὸς αὐτόν, ὡς πρὸ ὀλίγου, καὶ εἶ-

πεν εἰς τὸ οὖς του πολὺ σιγά, μὲ φωνὴν θωπευτικωτάτην, ἐν ἣ διαφαίνεται καὶ ἡ ὁρμέφυτος ἀγάπη τοῦ πάππου πρὸς τὸ μικρὸν παιδίον, ὅπερ ἀκόμη δὲν ἐγνώριζε :

— Λοιπὸν θὰ φθάσῃ αὐριον ;

— Ναί.

— Εἰς Φονταϊνεβλώ ;

— Εἰς Φονταϊνεβλώ.

— Ἐπιμένεις διὰ τὸ Φονταϊνεβλώ ;... Δὲν νομίζεις ὅτι θὰ εὐρίσκητο καλλίτερα εἰς τὴν οἰκίαν μας ;

— Οἱ Δεβραὶ θὰ φροντίζουσι περὶ αὐτῆς ἀκαταπύστως . . . Θὰ εἶνε καλλίτερα ἐκεῖ . . . Ἐπειτα, ἀργότερα . . .

— Ἐστὼ λοιπὸν ! . . . Ἄλλὰ εἰξεύρεις ; . . . Ἐγὼ δὲν γνωρίζω καθόλου σχεδὸν τὴν κόρην σου ! . .

Ὁ Ῥοβέρτος ἔδωσε τὸ δελτίον τῆς παραλαβῆς πρὸς τὸν θεράποντα, εἴτα σφίγγων πάσῃ δυνάμει τὴν χεῖρα τοῦ πατρὸς του, ὅτε ἀπέμεινεν μόνος :

— Θέλετε νὰ τὴν ἰδῆτε ;

— Καὶ νὰ τὴν ἀσπασθῶ μάλιστα ! *Αὐτὴ δὲν εἶνε αὐτὴ ὡσάν τὴν κυρίαν μητέρα τῆς ! . . . Αὐτὴ ἀνήκει εἰς τὴν οἰκογένειάν μας !

Ἐστράφη ἀκουσίως πρὸς τὴν εἰκόνα τῆς μαρκησίας, αὐστηρᾶς ἐν τῇ ἀκκμπτῶ αὐτῆς σοβαρᾶ στάσει καί :

— Θέλεις νὰ σοῦ εἰπῶ ; . . . προσέθηκεν. Ἡ μήτηρ σου . . . καί, ἡ μήτηρ σου . . . σὲ βεβαιῶ ὅτι θὰ ἐξήτει νὰ μεταβῇ καὶ αὐτὴ μαζί μου μέχρι Φονταϊνεβλώ, διὰ νὰ ἴδῃ τίνος θυοιάζει ἡ δεσποινὴς Κυπριανή !

(*Ἐπεται συνέχεια).

ΠΡΟΟΔΟΙ ΤΗΣ ΙΑΠΩΝΙΑΣ

Ἐν Ἀσίᾳ ἔνθα ἤμασσαν ἄλλοτε κράτη τεράστια τὸ μέγεθος καὶ τὸν πολιτισμὸν, ἐπικρατεῖ δὲ σήμερον πολλαχοῦ ζόφος καὶ βαρβαρότης, ἡ Ἰαπωνία, μετὰ τὴν Ἰνδικήν, παρέχει ἀπὸ τίνος τὸ θέαμα ὑγιαῦς, εὐκόσμου καὶ πεπολιτισμένης ἀσιατικῆς πολιτείας. Τὴν παρὰ τοῖς Ἰαπωνοῖς ἀνοῦσαν διοικητικὴν, οικονομικὴν καὶ ἄλλην εὐταξίαν θὰ ἐξήλουσι ἴσως οὐκ ὀλίγα τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἰαπωνίας, ἐχούσης ἑκτασίαν 382,416 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, σύγκριται ἐκ τεσσαράκοντα ὡς ἑγγίστα ἑκατομμυρίων πρὸς διατροφήν τοῦ ὑπερόχου τούτου πληθυσμοῦ ἀρκούσι κατὰ πρῶτον λόγον ἡ ὀρυζοφυτεία, καὶ κατὰ δεύτερον οἱ δημητριακοὶ καρποί, οὓς ἀφθόνως ἀποφέρει ἡ ἰαπωνικὴ γῆ· ὑφίσταται αὐτόθι προσέτι καὶ ἀνθηρὰ κτηνοτροφία, διότι τῶν μὲν βοῶν ὁ ἀριθμὸς ὑπολογίζεται εἰς 16 ἑκατομμύρια, τῶν δὲ ἵππων ὑ-

περβαίνει τὸ ἓν καὶ ἡμισυ ἑκατομμύριον. Ἡ Ἰαπωνία εὐμοιρεῖ πρὸς τούτους πολλῶν καὶ πυκνῶν δασῶν, ὧν ἕνεκα περιέπει μετ' ἰδιαίτερας φροντίδος τὴν δασονομίαν, καὶ οὐκ ὀλίγων μεταλλείων, ἐξάγει δὲ καὶ τέιον, περὶ τὰ 20 ἑκατομμύρια κατ' ἔτος. Τὸ σύστημα τῆς συγκοινωνίας εἶνε τελειότατα κατηρτισμένον· ἔχει ἀπείρους ἀμαξιτούς ὁδοὺς, τηλεγραφεῖα, σιδηροδρόμους, τραπέζας καὶ ἄλλα πιστωτικὰ ἰδρύματα καὶ ταχυδρομικὰ ταμιευτήρια, ἐν οἷς φυλάσσονται πολλὰ ἑκατοντάδες ἑκατομμυρίων. Ὁ στρατὸς καὶ ὁ στόλος αὐτῆς (ἐκ διαφόρων ἀπαρτιζόμενος θωρηκτῶν) εἶνε συντεταγμένοι κατὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν μέθοδον. Ἐκτὸς τοῦ ἐν Τοκίῳ πανεπιστημίου, (ἐν ᾧ διδάσκουσιν 150 ἰαπωνοὶ καθηγηταὶ καὶ 12 ξένοι), κέκτηται ἡ Ἰαπωνία καὶ ἄλλας ἀξιοληλώτους σχολὰς· ἔχει ἀνωτέραν τινὰ προπαρασκευαστικὴν σχολὴν μετὰ 60 διδασκάλων, ἐν ἣ εἶνε ὑπόχρεοι νὰ προκαταρτίζωνται ἐπὶ ὀρισμένα ἔτη ὅσοι ἐκ τῶν νέων, ἀποπερατώσαντες τὰς γυμνασιακὰς αὐτῶν σπουδὰς, θέλουσι νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ πανεπιστήμιον. Τὸ δὲ περίεργον, ἕκαστον ὑπουργεῖον συντηρεῖ δύο ἢ τρεῖς σχολὰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου ἐφορεῖ τῶν δύο σχολείων τῶν ἀρρένων καὶ θηλέων, εἰς ἃ φοιτῶσι μόνον τὰ τέκνα τῶν εὐγενῶν· τὸ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργείων συντηρεῖ 9 σχολὰς, τὸ δὲ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν τέσσαρας. Τὸ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης ὑπουργεῖον ἔχει εἰδικὴν σχολὴν, ἐν ἣ διδάσκονται ἰαπωνιστὶ τὰ νομικά, τὸ ὑπουργεῖον τῆς γεωργίας καὶ τοῦ ἐμπορίου ἔχει μίαν δασονομικὴν σχολὴν καὶ δύο γεωργικὰς, ἐπὶ τέλους δὲ τὸ ἐπὶ τῆς συγκοινωνίας ὑπουργεῖον, μίαν ἐμπορικὴν καὶ δύο ἄλλας σχολὰς πρὸς ἐκπαίδευσιν τηλεγραφητῶν. Οὐχ ἥττον ἀξιοθαύμαστος εἶνε ἡ φιλομουσία καὶ φιλομάθεια τῶν Ἰαπωνῶν· ἡ νῦν φιλολογικὴ παραγωγή δὲν εἶνε ἀκριβῶς γνωστὴ· ἀλλὰ κατὰ τὸ 1885 ἐτυπώθησαν ἐν Ἰαπωνίᾳ, κατὰ τοὺς ἐπίσημους τῆς κυβερνήσεως πίνακας, 1812 πρωτότυπα πονήματα, 4683 συλλογαί, μὴ συμπεριλαμβανόμενων 454 μεταφράσεων καὶ 648 ἀνατυπώσεων. Ὅτι δὲ οἱ Ἰαπωνοὶ εἶνε λαὸς φιλόκκινος καὶ πρὸς τὴν δημοσιολογίαν ἐπιρρεπής, γίνεται φανερόν ἐκ τῶν κατ' ὄλην τὴν Ἰαπωνίαν ἐκδιδόμενων 321 ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν συγγραμμάτων. Ἀνωτέρω εἶπομεν ὅτι τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα εἶνε ἐπὶ πᾶσι τὰ μέγιστα παρ' αὐτοῖς ἀνεπτυγμένον. Οἱ Ἰαπωνοὶ, θέλοντες νὰ ἀποφύγῃσι τὸν σκόπελον τῆς ἡμιμαθείας, εἰς ἃν προσέκρουσαν ἄλλα ἐν Εὐρώπῃ ἀρτισύστατα κράτη, ὤρισαν καλῶς τὰς διαφόρους βαθμίδας, δι' ὧν δεῖον νὰ ἀποτελεῖται ἡ κλίμαξ τῆς κατωτέρας καὶ ἀνωτέρας παιδείας, ἐφρόντισαν δὲ μᾶλλον περὶ τῶν διαμέσων ἢ περὶ τῶν ἀνωτάτων βαθμίδων. Τὰ ἐν